

РЕЦЕНЗИЯ

**от проф. Зоя Кирилова Горанова, ДН
Катедра Теория и методика на кинезитерапията
Национална спортна академия „Васил Левски”**

ОТНОСНО: конкурс за заемане на академичната длъжност „ДОЦЕНТ”

Единствен кандидат: гл.ас. Денка Ненова Маринова, доктор

Конкурсът е заявен от катедра Теория и методика на кинезитерапията за заемане на академичната длъжност „ДОЦЕНТ” в област на висше образование 7. Здравеопазване и спорт, професионалното направление 7.4. Обществено здраве, специалност Кинезитерапия (Масаж).

Конкурсът е обявен в Държавен вестник, брой 26, от 30.03. 2021 г., с. 95, за заемане на академичната длъжност „ДОЦЕНТ” в област на висшето образование 7. Здравеопазване и спорт, професионално направление 7.4. Обществено здраве, специалност Кинезитерапия (Масаж).

1. Биографични данни и кариерно развитие на кандидата

Кандидатката за „ДОЦЕНТ” гл.ас. Денка Нанова Маринова, доктор, е родена на 28.10.1963 г. в гр. Баня, общ. Карлово, обл. Пловдив. Завършва: 1981 г. ЕСПУ „Васил Левски“, гр. Карлово, обл. Пловдив; 1988 г. ВИФ „Георги Димитров“ – София, професионална квалификация кинезитерапевт; 1995 г. Висш медицински институт – София, специалност Медицинска физкултура.

През 2013 г. Република България, Национална спортна академия „Васил Левски“, Катедра Теория и методика на кинезитерапията ѝ присъжда образователната и научната степен „Доктор” (Регистрационен № 65, Диплома № 000065/19.03.2013 г.), въз основа на защитена дисертация на тема „Комплексна поддържаща терапия при множествена склероза”.

Трудов стаж – 38 години и 8 месеца. Трудовата ѝ ангажираност е както следва: 1981–83 г. работи като начален учител, ОУ „Васил Левски“ с. Мрачник, окр. Пловдив; 1983-1985 г. работи като спортен мениджър, ДФС „Торпедо“, гр. Карлово; 1989-1991 г. работи като кинезитерапевт, ДФС „Локомотив“; 1991-2010 г. работи като кинезитерапевт, 8-мо ДКЦ - София. Първоначално в НСА „Васил

Левски”, към катедра Теория и методика на кинезитерапията, работи като хоноруван клиничен преподавател по лечебен масаж (2001-2014 г.), а по-късно е назначена с конкурс като асистент (2014-2016) и със следващ конкурс е преназначена като главен асистент (2016-2021 г.).

Гл. ас. Денка Маринова, доктор, е участвала в 14 професионални курса в областта на кинезитерапията, водени от български и чуждестранни висококвалифицирани преподаватели, организирани от реномирани учебни заведения и професионални организации, свързани с физикалните методи на китайската медицина, електростимулация, приложна кинезиология, електродиагностика по метода на Фол, проприоцептивно нервно-мускулно улесняване, Су-джок акупунктура, метод на сухата игла, фасциални техники.

Области на научни теоретико-приложни интереси: класически лечебен масаж, китайски масаж – лечебен, гуаша, на ходилата, вендузотерапия (ОКС „Бакалавър“, ОКС „Магистър“ по кинезитерапия).

Член на: Асоциацията на физиотерапевтите в България (АФБ);

Съюз на учените в България.

Участва като изпълнител в 2 научни и в 2 образователни национални (2) и международни проекти (2).

Автор и съавтор на 16 научни публикации, у нас и в чужбина. Разпределени както следва: – **1** дисертационен труд и **15** публикации. Публикациите включват **1** монография, **14** статии в научни списания и сборници - **12** и **2** - в реферирани и индексирани издания. Тя е самостоятелен или първи автор на **12** от публикациите. Общ брой намерени цитати на трудовете в научни списания, отразени в база данни по НАЦИД – **12**

Ползва руски и английски език.

Притежава отлична компютърна грамотност.

Налице е специализиран професионален, научен и педагогически статус на гл. ас. Денка Ненова Маринова, доктор. Тя притежава необходимата научна и авторитетна биография, която е представена коректно, за да се формира убеждението за категоричност на тази кандидатура.

От професионалната биография и приложените документи, както и материали, заверени съгласно Правилника за придобиване на научните степени и заемане на академичните длъжности на НСА „Васил Левски“, разработен в съответствие с изискванията на Закона за развитието на академичния състав в Република България оценявам, че гл. ас. Денка Ненова Маринова, доктор,

отговаря на изискванията за участие в конкурс за заемане на академичната длъжност „Доцент“.

2. Обща характеристика на предоставените материали

Кандидатката гл. ас. Денка Ненова Маринова, доктор, участва в конкурса с материали от публикации и дейности както следват:

- Научни публикации (в табличен вид)*;

Група от показатели	Показатели	Брой точки
А	„Комплексна поддържаща терапия при множествена склероза“ - дисертация за присъждане на образователна и научна степен ”доктор”, област на висшето образование.	50
В	Маринова, Д. (2019). Основни насоки на кинезитерапията при множествена склероза – проблеми и перспективи . НСА Прес, София, ISBN: 978-954-718-605-7, 133 стр.	100
Г	7. Публикации и доклади, публикувани в научни издания, реферирани и индексирани в световноизвестни бази данни с научна информация 2 самостоятелни статии в Web of Science	120
	9 самостоятелни и 2 в съавторство с двама автора и една в съавторство с четири автора	307
	Общо	427
Д	11. Цитирания в монографи и колективни томове с научно рецензиране	90
	12. Цитирания или рецензии в нереферирани списания с научно рецензиране	15
	Общо	105
Е	17. Участие в международен научен или образователен проект Участия в: 1. Един международен научноизследователски проект; 2. Един международен образователен проект; Два национални образователни проекти.	70
	25. Ръководство на дипломанти – 3-ма успешно защитили	60
	Общо	130

*Всичко подробно е изложено в списък към материалите

3. Учебно-преподавателска дейност

Кандидатката за „Доцент” е главен асистент в НСА „Васил Левски“ към катедра „Теория и методика на кинезитерапията” по дисциплината масаж в ОКС „Бакалавър” (упражнения), включваща:

- Класически лечебен масаж;
- Лечебен масаж – сегментарен, съединителнотъканен, периостален;
- Спортен масаж;
- Китайски лечебен масаж:
  - при най-чести заболявания на опорно-двигателния апарат, вътрешни болести, нервни болести;
  - масаж на ходилата;
  - аурикуларен масаж;
  - гуаша – масаж с пластина;
  - вендузотерапия;
- Учебно-клинична практика;
- Държавен стаж на студенти по кинезитерапия.

Кандидатката е работила в здравната мрежа като кинезитерапевт и в периода 2001-2014 г. е клиничен преподавател, а след това хоноруван асистент по масаж към катедра Теория и методика на кинезитерапията към НСА.

Аудиторната заетост на кандидатката за периода 2019–2020 г. възлиза на 695 академични часа, а допълнителната (извънаудиторна) заетост е 335 часа.

Била е научен ръководител на 3 студенти (ОКС „Бакалавър” -1, ОКС „Магистър” - 2) за изработване на дипломна работа, всички те са приключили и защитили успешно.

Кандидатката за доцент гл. ас. Денка Маринова, доктор, е изграден преподавател и научен работник в областта на теорията и практиката на кинезитерапията и в частност на лечебния масаж.

4. Научна дейност. Приноси

В списък са представени за рецензиране по теоретични, научно-приложни и практически аспекти общо **15** публикации.

В тази връзка обект на рецензиране са: автор на 1 монография; статии в специализирани научни списания – 6; статии в университетски издания (научни трудове) и сборници с доклади – 8. От тях: самостоятелни – 12; в съавторство – 3 (първи автор – 1). Те включват теоретични, научно-приложни и практически изследвания в предметната област на: масаж; китайски методи за лечение; неврологията; учебно-методични публикации по масаж в дигитална среда.

В синтезиран вид могат да се обособят основните приноси на научните трудове в отделни тематични направления:

Първо. Приноси в областта на терапевтичния масаж в №№ 1, 3, 7, 8, 10, 11, 12, 13.

Тази област е с акцент на публикациите. Това показва, че кандидатката има изявени теоретични, научни и изследователски интереси, което е доказателство за прилагане на научния подход в преподавателската и клиничната практика.

Към това направление приносите могат да се обобщят както следва:

→ *Кинезитерapia и лечебен масаж*

Изследванията на кандидатката в тази област имат важно научно и научно-практическо значение за съвременната неврорехабилитация. Тя е изработила и внедрила кинезитерапевтична и масажна методика, която е описана в монографичен труд за лечение на пациенти с множествена склероза. [1]

Обогатена е практиката със сведения за въздействието на определени масажни терапии и практики върху функционалните способности на пациентите. Те са теоретично разработени и експериментално обосновани. [1, 8, 11, 12, 13]

Посочени са както основните методични насоки за въздействие на масажната терапия, така и основните методични изисквания за провеждане на масажните процедури, които са в основата на собствения авторски опит. [1, 3, 8, 11, 12, 13]

Оптимизирана е терапевтичната масажна програма при хронична болкова симптоматика в цервикалната област и при спинален инфаркт. За хроничния запек е разработена иновативна комбинирана програма, съдържаща специализиран комплекс от средства на лечебния масаж, акупунктурата и диетиката [7].

Приносите са с теоретичен и научно-приложен характер.

→ *Учебен процес по дисциплината масаж*

Предложен е комплексен подход за внедряване на онлайн обучението и управление на учебния процес по масаж с цел повишаване ефективността на преподаването в условията на локдаун. Апробирана е специфична методология за оценяване на масажната практика в дистанционното обучение. Изследванията доказват, че е необходим целенасочен нов подход за провеждането на практическите занятия. [3]

Теоретичната част от източници [1] и [3] могат да послужат за усъвършенстване на системата за обучение по масаж във висшите учебни заведения.

Приносите са с теоретичен, научно-приложен и приложен характер.

Второ. Приноси в областта на кинезитерапията при множествена склероза в №№ 1, 2, 8, 10.

Проучванията в тази област имат съществено теоретично [1] и научно-практическо значение по отношение на ролята на кинезитерапията при множествената склероза (МС).

За първи път у нас е изработен монографичен труд в областта на кинезитерапията при множествена склероза. Използвани са съвременни тестове за регистриране качеството на живот на изследваните пациенти.

Изработен и внедрен в клиничната практика е нов подход за неврорехабилитация при пациенти с МС, страдащи от хронична умора [2].

За първи път у нас са изработени научно обосновани специализирани кинезитерапевтични програми, предназначени за болни, страдащи от МС, които обединяват средствата на кинезитерапията със средствата на китайската традиционна медицина.

Проучването показва, че специализирана кинезитерапевтична методика може да нормализира болката и редуцира спастичността на долните крайници, както и да стабилизира неврологичния дефицит, оценяван по скалата на Ashworth [10]. Доказва се, че терапевтичният ефект на стандартната кинезитерапия е с по-малка ефективност. За постигане на по-добри резултати при болните с МС е необходимо включването на допълнителни методи за постигане на трайни резултати.

Приносите са с теоретичен, научно-приложен и приложен характер.

Трето. Приноси в областта на китайските методи за лечение в №№ 1, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13.

За първи път в българското научно пространство се прави системен обзор на литературните данни за прилагането на акупунктурата при множествена склероза. Систематизирани се основополагащите принципи за добрата клинична практика в лечението и профилактиката на заболяването.

Идентифицирането на множествената склероза като Wei синдром има най-голям теоретичен принос в лечебната практика. За целите на лечението на пациентите с МС, са оформени в табличен вид етиопатогенезата, клиничната картина, локализацията на патологичните фактори и водещите симптоми на Wei синдрома, към които се определя системното заболяване.

Представените резултати от научните изследвания, доказват положителния ефект на тези методи за лечение в клиничната практика.

Приносите са с теоретичен, научно-приложен и приложен характер.

Четвърто. Приноси в областта на физическото възпитание и спорта в №№ 14, 15.

Изработена и апробирана е методика за подобряване на гъвкавостта на 10-11-годишни ученици. Прецизирани са възможностите за прилагане и особеностите при изпълнение на стречинг упражнения, съобразно индивидуалните възможности на децата. Обогатена е практиката със сведения за въздействието на определени двигателни режими и практики върху развиването на двигателните способности на малките ученици. Те са теоретично разработени и експериментално обосновани.

Приносите са с теоретичен, научно-приложен и приложен характер.

Посочените приноси са важни за развитието на кинезитерапията като научна мултидисциплинарна специалност. Иновационните разработки доказват професионалните качества на гл. ас. Денка Маринова, доктор, както в теоретико-научното, така и в педагогическото направление на кинезитерапията (вкл. лечебния масаж).

5. Други умения и компетенции

Кандидатката притежава организационни умения, придобити по време на планиране и провеждане на учебния и изследователския процес.

Работи добре в екип. Има добри комуникационни умения, придобити по време на клиничния и преподавателския ѝ стаж.

ЗАКЛЮЧЕНИЕ: Гл. ас. Денка Ненова Маринова, доктор, участваща в конкурса за академичната длъжност „Доцент”:

1. Притежава необходимата професионално-педагогическа и научна подготовка в областта на „Кинезитерапията (вкл. лечебният масаж)” – доказана в преподавателската и научно-изследователската ѝ дейност във и извън НСА „Васил Левски”.
2. В цялостната ѝ научна продукция са прилагани иновационни подходи и методи (теоретични и научно-приложни) и са изведени приноси. Те са предпоставка за оптимизиране развитието на лечебния масаж в кинезитерапията при различна патология с акцент множествената склероза, като учебна и научно-изследователска дисциплина.
3. В процеса на подготовката на студенти в ОКС „Бакалавър” е постигнала приложимост на своята продукция.

Цялостната документация, свързана с конкурса, е в съответствие с изискванията на Закона за развитието на академичния състав в Република

България, на Правилника за неговото прилагане и на Правилника на НСА „Васил Левски” за придобиване на научни степени и заемане на академични длъжности.

Въз основа на гореизложеното, приносите и на личните ми положителни впечатления в продължение на над двадесет години имам аргументирано основание и убеденост да предложа на Научното жури за провеждане на конкурса за академичната длъжност „ДОЦЕНТ” в област на висшето образование 7. Здравеопазване и спорт, професионално направление 7.4. Обществено здраве, специалност Кинезитерапия към катедра Теория и методика на кинезитерапията в НСА да присъди на гл. ас. Денка Ненова Маринова, доктор, академичната длъжност „ДОЦЕНТ”.

Давам своя положителен вот „ДА” в процеса на гласуването.

София, 21.08.2021 г.

РЕЦЕНЗЕНТ:

ПРОФ. ЗОЯ ГОРАНОВА, ДН

REVIEW

**By Professorship Zoya Kirilova Goranova, DSc
Department of Theory and Methodology of Kinesitherapy
National Sports Academy "Vasil Levski"**

SUBJECT: competition for the academic position "ASSOCIATE PROFESSOR"

Single candidate: Chief Assistant Professor Denka Nenova Marinova, Ph.D.

The competition was announced by the Department of Theory and Methodology of Kinesitherapy for the academic position of "ASSOCIATE PROFESSOR " in the field of university education 7. Health and Sports, professional field 7.4. Public health, specialty Kinesitherapy (Massage).

The competition was announced in the Governmental newspaper, issue 26, from 30.03. 2021, p. 95, for holding the academic position "ASSOCIATE PROFESSOR" in the field of higher education 7. Health and sports, professional field 7.4. Public health, specialty Kinesitherapy (Massage).

1. Biographical data and career development of the candidate

The candidate for "ASSOCIATE PROFESSOR" chief assistant Denka Nanova Marinova, Ph.D., was born on October 28, 1963, in Banya town, Karlovo municipality, Plovdiv region. Graduated: 1981 Unified Polytechnic School "Vasil Levski", Karlovo city, Plovdiv region; 1988 Higher Institute of Physical Culture "Georgi Dimitrov" - Sofia, professional qualification physiotherapist; 1995 Higher Medical Institute - Sofia, specialty medical gymnastics.

In 2013, the Republic of Bulgaria, National Sports Academy "Vasil Levski", Department of Theory and Methodology of Kinesitherapy awarded her the educational and scientific degree "Doctor" (Registration № 65, Diploma № 000065 / 19.03.2013), based on a protected dissertation on "Complex maintenance therapy for multiple sclerosis".

Work experience - 38 years and 8 months. Her work engagement is as follows: 1981–83 she worked as a primary school teacher, United School “Vasil Levski” in Mrachenik village, Plovdiv district; 1983-1985 worked as a sports manager in Society for Physical Education and Sports "Torpedo", Karlovo city; 1989-1991 she worked as a physiotherapist, Lokomotiv Society for Physical Education and Sports; 1991-2010 he

worked as a physiotherapist, 8th Diagnostic and Consulting Center - Sofia. Initially in NSA "Vasil Levski", at the Department of Theory and Methodology of Kinesitherapy, she worked as a part-time clinical lecturer in therapeutic massage (2001-2014), and later she was appointed through a competition as assistant (2014-2016) and the next competition was reappointed as chief assistant (2016-2021).

Ch. Assistant Professor Denka Marinova, Ph.D., has participated in 14 professional courses in the field of physiotherapy, led by Bulgarian and foreign highly qualified teachers, organized by renowned schools and professional organizations related to the therapeutic methods of Chinese medicine, electrical stimulation, applied kinesiology, electrodiagnostic Voll's method, proprioceptive neuromuscular facilitation, Su-jok acupuncture, dry needle method, fascial techniques.

Areas of scientific theoretical and applied interests: classical therapeutic massage, Chinese massage - therapeutic massage, Gua`sha – scrapping therapy, foot massage, cupping therapy (Bachelor's degree).

Member of: Association of Physiotherapists in Bulgaria (APB);
Union of Scientists in Bulgaria.

Participates as a contractor in 1 scientific and 3 educational national (2) and international projects (2).

Author and co-author of 16 scientific publications, at home and abroad. Distributed as follows: - 1 dissertation and 15 publications. The publications include 1 monograph, 14 articles in scientific journals and collections - 12 and 2 - in refereed and indexed editions. She is the sole or first author of 12 of the publications. Total number of found citations of papers in scientific journals, reflected in the NCID database - 12

She speaks Russian and English.

She has excellent computer literacy.

There is a specialized professional, scientific and pedagogical status of Ch. Assistant Professor Denka Nenova Marinova, Ph.D. She has the necessary scientific and authoritative biography, which is presented correctly to form the belief in the categoricalness of this candidacy.

From the professional biography and the attached documents, as well as materials certified according to the Regulations for acquiring scientific degrees and holding the academic positions of NSA "Vasil Levski", developed in accordance with the requirements of the Law for the development of the academic staff in the Republic of Bulgaria. Ch. Assistant Professor Denka Nenova Marinova, Ph.D., fulfills the requirements for participation in a competition for the academic position of "Associate Professor".

2. General characteristics of the provided materials

The candidate Ch. Assistant Professor Denka Nenova Marinova, Ph.D., participated in the competition with materials from publications and activities as follows:

- Scientific publications (in tabular form): *

Group of indicators	Indicators	Number of points
A	"Complex maintenance therapy for multiple sclerosis" - dissertation for the award of educational and scientific degree "Doctor", field of university education.	50
C	Marinova, D. (2019). Basic directions of kinesitherapy for multiple sclerosis - problems and prospects. NSA Press, Sofia, ISBN: 978-954-718-605-7, 133 p.	100
D	7. Publications and reports published in scientific journals, referenced and indexed in world-famous databases with scientific information 2 separate articles in Web of Science	120
	9 independent and 2 co-authored with two authors and one co-authored with four authors	307
	Total	427
E	11. Cited in monographs and collective volumes with scientific review	90
	12. Citation or review in non-peer-reviewed journals with scientific review	15
	Total	105
F	17. Participation in an international scientific or educational project Participation in: 1. An international research project. 2. An international educational project. Two national educational projects.	70
	25. Management of graduates - 3 successfully defended.	60
	Total	130

* Everything is detailed in a list of materials

3. Teaching activity

The candidate for "Associate Professor" is a chief assistant professor at the NSA "Vasil Levski" at the Department of "Theory and Methodology of Kinesitherapy" in the discipline of massage in the bachelor's degree (exercises), including:

- Classic therapeutic massage.
- Therapeutic massage - segmental, connective tissue, periosteal.
- Sports massage.
- Chinese therapeutic massage:
  - About the most common diseases of the musculoskeletal system, internal diseases, nervous diseases.
  - Foot massage.
  - Auricular massage.
  - Gua`sha – scraping massage.
  - Cupping therapy.
- Education-clinical practice.
- State apprenticeship physiotherapy.

The candidate has worked in the health network as a physiotherapist and in the period 2001-2014 she is a clinical lecturer and then a part-time assistant in massage at the Department of Theory and Methodology of Kinesitherapy at the NSA.

The classroom employment of the candidate for the period 2019–2020 amounts to 695 academic hours, and the additional (extracurricular) employment is 335 hours.

She was the scientific supervisor of 3 students (Bachelor's degree -1, Master's degree - 2) for the preparation of a diploma thesis, all of them have completed and defended successfully.

The candidate for associate professor Ch. Assistant Professor Denka Marinova, Ph.D., is a lecturer and researcher in the field of theory and practice of physiotherapy and in particular therapeutic massage.

4. Scientific activity. Contributions

A total of 15 publications are presented for review in theoretical, scientific-applied, and practical aspects.

In this regard, the subject of review: author of 1 monograph; articles in specialized scientific journals - 6; articles in university publications (scientific papers) and collections of reports - 8. Of these: independent - 12; in co-authorship - 3 (first author - 1). They include theoretical, scientific-applied, and practical research in the subject

area: massage; Chinese methods of treatment; neurology; educational and methodical publications on massage in online.

The main contributions of the scientific works in separate thematic directions can be distinguished in a synthesized form:

**First. Contributions in the field of therapeutic massage
in №№ 1, 3, 7, 8, 10, 11, 12, 13.**

This area is the focus of publications. This shows that the candidate has clear theoretical, scientific and research interests, which is evidence of the application of the scientific approach in teaching and clinical practice.

Contributions to this area can be summarized as follows:

→ *Kinesitherapy and therapeutic massage*

The candidate's research in this field has important scientific and scientific-practical significance for modern neurorehabilitation. She has developed and implemented a kinesitherapy and massage technique, which is described in a monograph for the treatment of patients with multiple sclerosis. [1]

The practice is enriched with information about the impact of certain massage therapies and practices on the functional abilities of patients. They are theoretically developed and experimentally substantiated. [1, 8, 11, 12, 13]

Both the main methodological guidelines for the impact of massage therapy and the main methodological requirements for conducting massage procedures, which are the basis of their own experience, are indicated. [1, 3, 8, 11, 12, 13]

The therapeutic massage program is optimized for chronic pain symptoms in the cervical region and for spinal infarction. For chronic constipation, an innovative combined program has been developed, containing a specialized set of remedies for therapeutic massage, acupuncture, and dietetics [7].

The contributions are of theoretical and scientific-applied character.

→ *Learning process of therapeutic massage*

A complex approach is proposed for the implementation of online training and management of the learning process in massage in order to increase the effectiveness of teaching in the conditions of lockdown. A specific methodology for evaluating massage practice in distance learning has been tested. Research proves that a purposeful new approach is needed to conduct practical classes. [3]

The theoretical part of sources [1] and [3] can be used to improve the system of massage training in higher education.

The contributions are theoretical, scientifically applied, and applied character.

Second. Contributions in the field of kinesitherapy in multiple sclerosis in №№ 1, 2, 8, 10.

Studies in this area have significant theoretical [1] and scientific-practical significance regarding the role of kinesitherapy in multiple sclerosis (MS).

For the first time in our country a monographic work in the field of physiotherapy in multiple sclerosis has been made. Modern tests were used to record the quality of life of the studied patients.

A new approach to neurorehabilitation in patients with MS suffering from chronic fatigue has been developed and implemented in clinical practice [2].

For the first time in our country, scientifically based specialized physiotherapy programs have been developed for patients suffering from MS, which combine the means of kinesitherapy with the means of Chinese traditional medicine.

The study shows that specialized physiotherapy techniques can normalize pain and reduce spasticity of the lower extremities, as well as stabilize the neurological deficit assessed on the Ashworth scale [10]. The therapeutic effect of standard kinesitherapy has been shown to be less effective. To achieve better results in patients with MS, it is necessary to include additional methods to achieve lasting results.

The contributions are theoretical, scientifically applied, and applied character.

Third. Contributions in the field of Chinese methods of treatment in №№ 1, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13.

For the first time in the Bulgarian scientific space a systematic review of the literature data on the application of acupuncture in multiple sclerosis is made. The fundamental principles of good clinical practice in the treatment and prevention of the disease are systematized.

The identification of multiple sclerosis as Wei-syndrome has the greatest theoretical contribution to medical practice. For the purposes of treatment of patients with MS, the etiopathogenesis, the clinical picture, the localization of the pathological factors and the leading symptoms of Wei-syndrome, to which the systemic disease is determined, are formed in tabular form.

The presented results of the research prove the positive effect of these treatment methods in clinical practice.

The contributions are theoretical, scientifically applied, and applied character.

Fourth. Contributions in the field of physical education and sports in №№ 14, 15.

A methodology for improving the flexibility of 10-11-year-old students has been developed and tested. The possibilities for application and the peculiarities of

performing stretching exercises are specified, according to the individual abilities of the children. The practice is enriched with information about the impact of certain motor regimes and practices on the development of motor abilities of young students. They are theoretically developed and experimentally substantiated. The contributions are theoretical, scientifically applied, and applied character.

These contributions are important for the development of physiotherapy as a scientific multidisciplinary specialty. The innovative developments prove the professional qualities of Ch. Assistant Professor Denka Marinova, Ph.D., both in the theoretical-scientific and in the pedagogical field of physiotherapy (including therapeutic massage).

5. Other skills and competencies

The candidate has organizational skills acquired during the planning and conduct of the teaching and research process.

Works well in a team. She has good communication skills acquired during her clinical and teaching experience.

CONCLUSION: Ch. Assistant Professor Denka Nenova Marinova, Ph.D., participating in the competition for the academic position of "Associate Professor":

1. Has the necessary professional, pedagogical and scientific training in the field of kinesitherapy (including therapeutic massage) - proven in her teaching and research activities inside and outside the NSA "Vasil Levski".
2. Innovative approaches and methods (theoretical and scientific applied) have been applied in its overall scientific production and contributions have been made. They are a prerequisite for optimizing the development of therapeutic massage in kinesitherapy in various pathologies with an emphasis on multiple sclerosis, as a teaching and research discipline.
3. In the process of preparing students for the bachelor's degree, it has achieved the applicability of its scientific production.

The complete documentation related to the competition is in accordance with the requirements of the Law for the development of the academic staff in the Republic of Bulgaria, the Regulations for its implementation and the Regulations of NSA "Vasil Levski" for obtaining scientific degrees and holding academic positions.

Based on the above, the contributions and my personal positive impressions for over twenty years, I have a well-founded reason and conviction to propose to the Scientific Jury to conduct the competition for the academic position

"ASSOCIATE PROFESSOR" in university education 7. Health and Sports, professional direction 7.4. Public Health, specialty Kinesitherapy at the Department of Theory and Methodology of Kinesitherapy in NSA to award Ch. Assistant Professor Denka Nenova Marinova, Ph.D., academic position "ASSOCIATE PROFESSOR".

I give my positive vote "YES" in the voting process.

Sofia, August 21, 2021

**REVIEWER:
PROF. ZOYA GORANOVA, DSc**